

Državni izpitni center

P 0 4 1 A 1 0 3 1 3

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Szombat, 2004. május 29.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	C	1
2.	C	1
3.	Indoklás: Mert Zwack azt vallja, hogy sorsunkat mi magunk irányítjuk. <i>Vagy ue. másképp megfogalmazva.</i> A megfogalmazásért 1 pont jár.	1 1
4.	IGAZ IGAZ HAMIS HAMIS	1 1 1 1
5.	a) B b) A terméket a régi recept szerint kezdték gyártani. <i>Vagy ue. másképp megfogalmazva.</i>	1 1
6.	a) <i>különlegesség</i> : unicum gyomorkeserű: Unicum b) <i>Magyarázat</i> : A gyomorkeserű különlegesség. <i>Indoklás</i> : Az unicum főnév (köznév), az Unicum pedig márkanév (tulajdonnév). <i>Vagy ue. másképp megfogalmazva.</i>	1 1 1 1
7.	mint a császár udvari orvosa	1
8.	elkobzott szerepet játszottak	1 1
9.	nagytőkés (befektető) államosítás	1 1
10.	zeneszerző írószer országgyűlés <i>Vagy egyéb más megfelelő.</i>	1 1 1
11.	<i>zöngéesség szerinti részleges hasonulás</i> : dolgoztam <i>összeolvadás</i> : folytatja vagy irányítson	1 1
12.	a) s z o b á / j á / b a n T J R s i k e r / e k / e t T J R <i>Két helyes megállapítás 1 pont.</i> b) hívások, hívása (egyet) <i>Vagy egyéb más megfelelő.</i>	3 1

13.	<p>tovább , hogy megbízható irigységet Minden helytelen javításért 1 pontot levonunk.</p>	<p>1 1 1 1</p>
14.	<p>Magyar Tájékoztatói Iroda Nyugat-Dunántúl</p>	<p>1 1</p>
15.	C	1
16.	<p>a) főnév b) A lendvai diákok kirándulni mentek. <i>Vagy egyéb más megfelelő.</i></p>	<p>1 1</p>
17.	<p>A család töltse az év felét ott! <i>A szórend megváltozhat. helyes igealak mondatvégi írásjel</i></p>	<p>1 1</p>
18.	<p>a) B C b) (a) szesziparban és a kereskedelemben</p>	<p>1 1 1</p>
19.	<p><i>ittthon</i> – Hhely (helyhatározó) <i>még</i> – Hidő (időhatározó) <i>nem volt</i> – Á (állítmány) <i>nagytőke</i> – A (alany)</p>	<p>1 1 1 1</p>
20.	<p>a) Ez nekem azért fontos és örömteli, mert én is így dolgoztam apám mellett. b) Én is így dolgoztam apám mellett, így/tehát/ezért számomra ez fontos és örömteli.</p>	<p>1 1</p>
21.	<p>Tartalom: a téma és a tartalom összefüggése. Nyelvhelyesség: betartja a helyesírási és a nyelvhelyességi követelményeket. Stílus: kerüli a tudálékoskodást, személyeskedést, tényfeltáró kérdéseket tesz fel, meggyőzően fogalmaz, választékosságra törekszik. Szerkezet: a bevezetésben bemutatja az interjúalanyt, rövid lényegretörő kérdésekkel irányítja a beszélgetést, megköszöni az interjú lehetőségét.</p>	<p>4 4 2 2</p>

2. feladatlap

A) Irányított irodalmi fogalmazás Déry Tibor *Szerelem c. novellájának részlete alapján*

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti a novella keletkezésének idejét, bemutatja a kor jellemzőit: **3 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem vagy tévesen határozza meg a keletkezés idejét, ill. csak részben helyes a válasza.

1 pont: A novella keletkezési idejének meghatározása helyes, a korról nem alkot képet.

2 pont: A novella keletkezésének idejét helyesen határozza meg, a korról csak azt állapítja meg, hogy a diktatúra időszaka.

3 pont: A novella keletkezésének idejét helyesen határozza meg, bemutatja a kort.

Pl.: A novella 1956-ban vagy az 50-es években keletkezett; az író a diktatúra időszakát ábrázolja, ebben a korban az egyén teljesen kiszolgáltatott a hatalomnak, mint ahogy B. is, vagy más megfelelő.

Összegzi a részlet cselekményét: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem ismerteti a részlet cselekményét.

1 pont: A részlet cselekményét hiányosan összegzi, vagy inkább a novella egészének tartalmát ismerteti.

2 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a részlet cselekményét.

Pl.: A férj hazatér, felesége mindvégig várta, szerelmük megmaradt, a nő lemossa férje testét, a távollét ellenére ismét egymásra találnak, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Elemzi a férj és a feleség találkozását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel, hogy a feleség mindvégig hűségesen várt férjére, s hogy most is szeretik egymást.

1 pont: Megfogalmazza, hogy a feleség mindvégig hűségesen várt férjére, s ez a szerelem mindennek ellenére nem halványult el.

2 pont: Megfogalmazza, hogy a házastársak újra egymásra találnak, ennek bizonyosságát az ismétlődő szerelmi vallomással támasztja alá.

3 pont: Megfogalmazza, hogy a házastársak újra egymásra találnak, ennek bizonyosságát az ismétlődő szerelmi vallomással támasztja alá, de rámutat a férjben felmerülő bizonytalanságérzetre is.

Pl. a következő mozzanatokra utal: *Veled éltem., Soha senki mást nem szerettem., Az asszony hozzászaladt, átölelte vállát, egész testével hozzásimult., átölelte az asszonyt, Egyetlenem., Meg tudsz majd szokni?, Úgy nem változhattál meg, hogy ne szeresselek...,* vagy más megfelelő.

Bizonyítja a férj és a feleség összetartozását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel a feleség és a férj szerelmének mélységét.

1 pont: Felismeri szerelmük mélységét, de megállapítását nem fejt ki részletesebben.

2 pont: Árnaltabban fogalmazza meg, hogy a házastársakat a mély és őszinte szereteten kívül gyermekük is összetartja, s a feleség fiában mindvégig a férjét látta.

3 pont: Árnaltan fogalmazza meg, hogy a házastársakat a mély és őszinte szereteten kívül gyermekük is összetartja, s a feleség fiában mindvégig a férjét látta. Felismeri, hogy örökre egymáshoz tartozik e két ember – a feleség megmosdatja férjét.

Pl. a következő mozzanatokra utal: *Lehet még gyerekünk?, Éjjel-nappal veled voltam., A fiad is te voltál., Maga volt az odaadás., A te fiad! S a tiéd!, Megmosdatlak.,* vagy más megfelelő.

Értelmezi a mosdatás-jelenetet: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

- 0 pont: A jelölt nem ismeri fel a jelenet jelképes üzenetét.
- 1 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, de nem értelmezi.
- 2 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, de kevésbé árnyaltan értelmezi.
- 3 pont: A jelölt felismeri a jelképes üzenetet, és árnyaltan értelmezi.

Pl.: Bibliai utalás, kettejük összetartozását jelzi, megtisztulás a múlttól, egy új élet kezdete; utal a következő mozzanatokra: *Az asszony megvetette az ágyat, a lepedőre fektette meztelen testét., Az egész testet tetőtől talpig megmosdatta., B.-nek olykor még meg-megreszketett a keze, de az arca már megnyugodott., Minden éjjel, amíg élünk.,* vagy más megfelelő.

Kifejti az írói üzenetet: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

- 0 pont: A jelölt nem ismeri fel az írói üzenetet.
- 1 pont: A jelölt megfogalmazza az írói üzenetet, de nem fejt ki, nem értelmezi.
- 2 pont: A jelölt kifejti az írói üzenetet, de kevésbé árnyaltan.
- 3 pont: A jelölt árnyaltan fejt ki az írói üzenetet.

Pl.: A diktatúra sok ember életét tönkretette, az írói üzenet viszont egyértelmű – a múlt gyötrelmeitől meg kell tisztulni, az egymáshoz tartozók emberségét a hűség és a szeretet, a szerelem meg tudja őrizni.

A kérdést aktualizálva állást foglal az írói üzenettel kapcsolatban: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

- 0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.
- 1 pont: A véleménykifejtés elég meggyőző, példákkal alátámasztott, de kevésbé eredeti.
- 2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, példákkal alátámasztott, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.

B) Irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső Fürdés c. novellájának részlete alapján

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Ismerteti Kosztolányi írói munkásságának jellemzőit: **3 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

- 0 pont: Nem vagy tévesen ismerteti írói munkásságának jellemzőit.
- 1 pont: A jellemzők ismertetése csak részben helyes.
- 2 pont: A jellemzők ismertetése helyes, de kevésbé teljességre törekvő.
- 3 pont: Jól, relatív teljességre törekedve alkot képet a jellemzőkről.

Pl.: Költő és író, a 20. sz. első felének kiváló alkotója, a nyugatosok első nemzedékének tagja; meggyőződése, hogy a művész nem tehet semmit a társadalomért; az ő erkölcsé a szépség volt, vagy más megfelelő.

Összegzi a részlet cselekményét, utal a kimenetelre: **3 pont** (Ismeret és alkalmazás)

- 0 pont: Nem összegzi a cselekményt (tartalomismertetést sem ad).
- 1 pont: A cselekmény összegzése helyett inkább tartalmat (a novella teljes cselekményét) ismertet, nem utal a kimenetelre.
- 2 pont: Összegzi a részlet cselekményét, utal a kimenetelre.
- 3 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a cselekményt, utal a kimenetelre.

Pl.: A kisiút apja eltiltotta a fürdéstől, mivel megbukott. Anyja közbenjárásával mégis csatlakozhat apjához, aki délutáni fürdésre indul. A part felé tartva nem beszélgetnek, óriási feszültség van köztük, a kisiú félelmet és gyűlöletet érez apja iránt. A fürdés a kisiú halálával végződik, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Jellemzi az apát és a kisiút: **2 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: A jelölt nem vagy rosszul jellemzi az apát és a kisiút.

1 pont: A jelölt jól, de kevésbé árnyaltan jellemzi az apát és a kisiút.

2 pont: A jelölt jól, árnyaltan jellemzi az apát és a kisiút.

Pl.: Az apa alacsony beosztású hivatalnok; távolságtartó, uralkodó magatartás jellemzi, nem tudja megbocsátani fia gyengeségét; kisiú: bukása miatt apja megbüntette, a tanulást a szünidőben sem vette komolyan, retteg apjától, nem tud felszabadultan viselkedni jelenlétében, anyjában látja támaszát, vagy más megfelelő.

Elemzi és értékeli az apa viszonyulását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: A jelölt csak felszínesen mutat rá az apa magatartásjegyeire.

1 pont: A jelölt felszínesen, kevésbé elmélyülten elemzi az apa viszonyulását, nem értékeli.

2 pont: A jelölt elemzi és értékeli az apa viszonyulását, de nem mutat rá ridegsének okára.

3 pont: A jelölt árnyaltan elemzi és értékeli az apa viszonyulását, értelmezi ridegsének okát.

Pl.: Az apa lenézi, megveti fiát: *szólt... nyersen, fölvetve szigorú fejét; bólogatott csúfondárosan; Sírba visz ez a taknyos.*; megalázza: *Sohase tanulj. Fölösleges.*; átnéz a fián: *Arca... zárt volt és merev.; a semmibe nézett; Úgy rémlett, észre se veszi őt, nem törődik vele.*; természetes apa-fiú kapcsolatnak nincs jele.

Elemzi és értékeli a kisiú viszonyulását: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: A jelölt csak felszínesen mutat rá a kisiú magatartásjegyeire.

1 pont: A jelölt felszínesen, kevésbé elmélyülten elemzi a kisiú viszonyulását, nem értékeli.

2 pont: A jelölt elég árnyaltan elemzi és értékeli a kisiú viszonyulását, de nem látja meg szorongásának okát, mélységét.

3 pont: A jelölt árnyaltan elemzi és értékeli a kisiú viszonyulását, felismeri szorongásának, gyűlöletének okát, mélységét.

Pl.: A kisiú nem tud felszabadult, természetes lenni: *rebegte; fölkel, mint az iskolában, hebegte hangtalanul, Fél tőled.*; mindenütt érzi apja jelenlétét, gyűlöletet érez vele szemben, megbénítja apja ridegsége, *megalázott semmiségében, Várta, hogy mi történik vele.*; apja fölényével szemben tehetetlen, vagy más megfelelő.

Értékeli a kisiú lelkiállapotát: **3 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A jelölt nem alkot képet a kisiú lelkiállapotáról.

1 pont: A jelölt ismerteti a kisiú lelkiállapotát, de nem magyarázza ennek okát.

2 pont: A jelölt ismerteti a kisiú lelkiállapotát, de kevésbé árnyaltan magyarázza ennek okát.

3 pont: A jelölt ismerteti a kisiú lelkiállapotát, árnyaltan értékeli, ill. magyarázza ennek okát.

Pl.: Örül, hogy végre fürödhet, de a tóig vezető úton gyötrődik; utal a következő mozzanatokra: *óvatosan lopakodott melléje, mint a kutya; elszontyolodott, búsan lépegetett, szomjúságot érzett, inni akart, szükségére menni, szeretett volna visszafordulni, de félt...*, vagy más megfelelő.

A kérdést aktualizálva megítéli az apa magatartását: **2 pont**. (Szintézis és értékelés)

0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.

1 pont: A véleménykifejtés kevésbé meggyőző, példákkal kevésbé támasztja alá.

2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, példákkal alátámasztott, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet a megfogalmazottakkal.